

Radicale groepen en de coronapandemie

update 2021

Inhoud

Inleiding	4
Extreemrechts	5
1. 'Overheidszonderdrukking'	5
2. 'Breek de lockdown' en de politie	5
3. De schuld van de ander	5
4. Twijfels over vaccinatie	6
5. The Great Reset	6
6. In het Nederlands graag	6
Problematische complotdenkers / anti-overheidsbeweging	8
1. 'Hoe ver gaan we?'	8
2. De politie en pers onder vuur	8
3. Groepjes op sociale media	9
4. Qanon	10
5. De juridische route: 'nu voor €29,95' en promotiemateriaal	10
6. Vaccinaties	10
Extreemlinks	12
1. 'Dit waterkanon is ook op ons gericht'	12
2. De demonstranten tegen coronamaatregelen zijn fascisten	12
3. 'Corona legt de fouten bloot'	12
4. Toch een evenement	12
5. Bescherm vluchtelingen en gevangenen	13
6. Tegen autoritair beleid	13

Inleiding

Terwijl het nieuwe jaar is begonnen, is de coronapandemie helaas ook in 2021 nog een onderdeel van al onze levens. De coronacrisis houdt ook radicale groepen bezig. In deze update geven we een beeld van de meest recente ontwikkelingen in drie radicale bewegingen: radicaal-rechts en extreemrechts, radicaal-links en extreemlinks en problematische complotdenkers. De aangehaalde voorbeelden zijn niet per se extreemlinks, extreemrechts of een uiting van problematisch complotdenken. Het zijn sentimenten die spelen binnen deze bewegingen. Niet iedereen die deze standpunten aanhangt is dus extreemlinks, extreemrechts of een problematisch complotdenker. Deze publicatie heeft als doel om inzicht te geven in de (onderlinge) dynamieken van radicale actoren in Nederland.

Extreemrechtse organisaties zetten meer vraagtekens bij de coronapandemie en -vaccinaties dan extreemlinks. Wel hebben ze beiden kritiek op de maatregelen van de overheid, waarvan ze vermoeden dat het kan leiden tot (in hun ogen nog meer) onderdrukking.

Regelmatig worden er demonstraties georganiseerd die zich tegen de coronamaatregelen richten. Gemeenten doen hun best om het faciliteren van het demonstratierecht en het beschermen van de volksgezondheid te combineren. Vaak gaat dit goed, maar het gebeurt regelmatig dat een demonstratie vroegtijdig afgebroken wordt. Soms moet de ME daar bovendien bij uitrukken. Al met al heeft dit geleid tot een gepolariseerde sfeer in het Nederlandse (activistische) landschap. Verschillende groepen vinden elkaar in een afkeer jegens de overheid of overheidsbeleid. De NCTV waarschuwt voor een radicale onderstroom: *"Sociale media spelen daarbij een faciliterende en mobiliserende rol en fungeren als een soort blaasbalg. Behalve de relatief breed samengestelde activistische bovenlaag, bestaat er een radicale onderstroom met soms extremistische gedragingen, zoals het belagen van journalisten en politici of het intimideren van agenten."*^[1] Ook verwacht de NCTV mogelijk een toename van *"aanvallen op de liberale democratische rechtsorde en de nationale democratische rechtsstaat"*.^[2]

Daarnaast waarschuwt de NCTV voor verslechterende omstandigheden waardoor personen vatbaarder kunnen zijn voor psychosociale en psychiatrische problemen, en daarmee ook kwetsbaarder zijn voor radicalisering.^[3] Door de lockdowns is iedereen vaker online te vinden. Dit geldt ook voor radicalen en extremisten. In juni vorig jaar rapporteerde een onderzoek al dat er een toename was van zowel gebruikers als engagement in rechts-extremistische en religieus-extremistische groepen.^[4]

We hopen u snel weer te zien in een van onze webinars of in onze onderzoeken te ontmoeten, en als het goed loopt dit jaar ook nog fysiek samen koffie te drinken.

[1] <https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/nieuws/2020/10/15/dreigingsbeeld-nctv-aanslag-nederland-voorstelbaar-dreiging-vooral-van-eenlingen>

[2] <https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/nieuws/2020/10/15/dreigingsbeeld-nctv-aanslag-nederland-voorstelbaar-dreiging-vooral-van-eenlingen> p.21

[3] <https://www.nctv.nl/onderwerpen/dtn/nieuws/2020/10/15/dreigingsbeeld-nctv-aanslag-nederland-voorstelbaar-dreiging-vooral-van-eenlingen> p.21

[4] Terrorism and COVID-19. Authors: Gary Ackerman and Hayley Peterson. Source: Perspectives on Terrorism Vol. 14, No. 3 (June 2020), pp. 59-73 Published by: Terrorism Research Initiative p.62 https://www.jstor.org/stable/pdf/26918300.pdf?ab_segments=0%2Fba-sic_SYC-5187_SYC-5188%2Ftest&refreqid=fastly-default%3A15f8c279c5ced9e4b00592685659b7ed

Extreemrechts

Extreemrechtse organisaties zijn veel bezig met de coronapandemie. Een deel is meegegaan in de vraag hoe gevaarlijk corona is en in de kritiek op vaccinaties. Een ander deel heeft eigen mondkapjes gemaakt^[5] en bedankt de zorg.^[6] De verschillende delen zijn het wel veelal met elkaar eens dat het coronabeleid van de overheid niet goed is. Naast de coronapandemie hebben extreemrechtse organisaties veel van hun 'normale' acties tegen de Islam en vluchtelingen hervat. We lichten hieronder verschillende extreemrechtse organisaties uit:

1. 'Overheidsonderdrukking'

Verschiede organisaties grijpen de coronapandemie aan om hun wereldbeeld waarin de overheid als onderdrukker gezien wordt te illustreren. Zo plakt Volksverzet posters met de boodschap *"Onze overheid is de echte ziekte."*^[7] Erkenbrand beklaagt de maatregelen: *"Begin 2021 leven we met censuur, kledingvoorschriften (maskers), reisbeperkingen en een samenscholingsverbod. Het dagelijkse bombardement van coronapropaganda en de tastbare angst in de publieke ruimte voelt aan alsof we onder de bezetting van een buitenlandse mogendheid leven."*^[8] Voorpost klaagt over de inperking van demonstratierecht en deelt een poster met de tekst *"Corona mondmasker ≠ Muilkorf!"*^[9] Identitair verzet beklaagt dat de overheid corona als excuus gebruikt: *"Corona. Daar wordt tegenwoordig alles op afgeschoven."*^[10] Ze delen ook een poster waarin ze de avondklok vergelijken met de avondklok van de Duitse bezetters.^[11]

2. 'Breek de lockdown' en de politie

Identitair Verzet biedt hulp aan bij het 'breken' van de lockdown. *"Het Identitair Verzet heeft zich lang op de vlakte gehouden, maar nu gaat de regering écht te ver. We worden als kikkers in de pan gekookt. Nu heeft de afgetreden regering zelfs een spertijd ingesteld."*^[12] Ze roepen op om de avondklok te 'breken' door te demonstreren. Daarbij benadrukken ze dat dit een grondrecht is en je geen toestemming hoeft te vragen. *"Of je nou met 2 of 50 mensen staat, alles helpt. Hoe meer demonstraties, hoe meer druk er op de politie en politiek komt te liggen. Ook omdat de politie al aangaf de handhaving van de lockdown al amper te kunnen handhaven zonder voorgenomen demonstraties. [...] Wij moeten als Nederlanders ergens de hakken in het zand zetten, want voor je het weet wordt Rutte herkozen en zitten alle critici in 'quarantaine'-kampen."*^{[13][14]}

Pegida klaagt dat de overheid demonstraties ongelijk behandelt: *"Terwijl #Halsema de klimaatactivisten urenlang straten laat blokkeren, #BLM zelfs komt ondersteunen en daarbij een button draagt, dreigt ze bij anderen direct met oppakken en laat ze hen tot bloedens toe slaan! #overheidvijandvanvolk."*^[15] Pegida probeerde nog een sinterklaasintocht te organiseren onder het mom van een demonstratie, maar dit werd afgewezen.^[16] De NVU berichtte over het politieoptreden na de anti-coronamaatregelendemonstratie op de Dam: *"Tijden zullen aanbreken dat de agenten de gummiknuppels neerleggen en solidair zijn met het volk! Tot dat moment zullen er nog heel wat gewonden, en misschien zelfs 'doden' vallen! Wanneer onrecht tot recht wordt, is verzet een plicht!"*^[17]

3. De schuld van de ander

Pegida spreekt zich uit tegen plunderingen en deelt een filmpje waarin plunderingen te zien zijn van supermarkt Jumbo bij station Eindhoven. De tekst hierbij zegt dat deze plunderingen door Marokkanen gepleegd worden.^[18] Reacties hierop roepen op tot een burgeroorlog: *"De voorspellingen van nostradamus... Burgeroorlog in heel Europa die uiteindelijk tegen de islam zal keren met alle gevolgen van dien."*^[19] en *"Een burgeroorlog is nodig."*^[20] Pegida veroordeelt in dit gespreksdraadje het geweld tegen ondernemers, maar zegt

[5] <https://t.me/identitair/68>

[6] <https://t.me/voorpost/232?single>

[7] <https://t.me/volksverzet/145>

[8] <https://www.erkenbrand.eu/artikelen/een-nationalistische-nieuwjaarsgroet/>

[9] <https://t.me/voorpost/232?single>

[10] <https://t.me/identitair/117>

[11] <https://t.me/identitair/124>

[12] <https://www.idverzet.org/2021/01/23/breek-de-lockdown/>

[13] <https://www.idverzet.org/2021/01/23/breek-de-lockdown/>

[14] <https://www.idverzet.org/2021/01/23/breek-de-lockdown/>

[15] <https://t.me/pegidanl/247>

[16] <https://t.me/pegidanl/220>

[17] Opmerking van NVU op dit Facebookbericht: <https://bit.ly/3aBiAcb>

[18] <https://t.me/pegidanl/252>

[19] <https://t.me/pegidanl/252?comment=305>

[20] <https://t.me/pegidanl/252?comment=308>

niets over de burgeroorlog-opmerkingen.[21] Ook andere organisaties dichten de rellen toe aan Nederlanders met een migratieachtergrond.[22]

Na het nieuws dat er corona uitgebroken is in het AZC Ter Apel, bericht Pegida:

"Hadden we minder asielzoekers, was de druk op de zorg minder groot!"[23]

Daarnaast zouden volgens Pegida asielzoekers in hotels met zwembaden verblijven terwijl Europeanen *"in een flat van 4 hoog"* zitten.[24] Ook Dries van Langenhove (oprichter van Schild en Vrienden) beklaagt dat vluchtelingen zich niet aan de Covid-regels zouden houden.[25]

4. Twijfels over vaccinatie

Sommige extreemrechtse organisaties delen vaccinatie-kritische video's. De NVU deelt berichten over allergische reacties na vaccins: *"Inderdaad het is gewoon akelig om te zien hoe de mensen bang worden gemaakt in de 'systeempers', hier waarschuwen wij al tijden voor! Het is geen killervirus!"*[26] Ook Pegida deelt video's over mogelijke bijwerkingen, een sterftegeval na vaccinatie[27] en twijfels over de effectiviteit van de PCR-test.[28] Pegida vraagt zich onder meer af of je zonder vaccinatie straks wel mag stemmen.[29] Tegelijkertijd klaagt Pegida ook dat demissionair minister de Jonge bij de inkoop van vaccinaties het Europese belang voor heeft laten gaan op het Nederlandse belang: *"In onze ogen ben je een landverrader Hugo, als dit verhaal van de BILD klopt en je het Europese belang belangrijker vond!"*[30]

5. The Great Reset

Erkenbrand deelt berichten over de 'Great Reset': een narratief dat je vaak terughoort bij complotdenkers. Zij stellen: *"Deze crisis wordt aangegrepen om de 'Great Reset' te starten die tot 'Inclusive Capitalism' moet leiden. Wat houdt dit voor ons in, als men verder kijkt dan de aantrekkelijke leuzen van duurzaamheid, inclusiviteit en gelijkheid? Wat staat ons te wachten?"*[31] Ook Cultuur Onder Vuur is bang voor de 'Great Reset': *"Regeringsleiders wereldwijd, inclusief demissionair premier Mark Rutte, bepleiten echter een Great Reset. Zij zien deze coronacrisis als uitgelezen kans om niet terug te gaan naar het 'oude normaal', maar om definitief werk te maken van een 'klimaatneutrale, inclusieve, groene wereld'. Deze regeringsleiders komen samen onder de vlag van het World Economic Forum. Daar wordt gepropageerd dat we in 2030 geen privébezit meer zullen hebben en we toch gelukkig zullen zijn."*[32] Ook de NVU heeft twijfels en deelt een lijst met eigenschappen van een *"echte pandemie"* en een *"geënceneerde pandemie"*. [33] Een van de luidste vertolkers van het 'The Great Reset'-narratief in Nederland is de Blauwe Tijger, die er een magazine en videoreeks aan gewijd heeft.[34]

6. In het Nederlands graag

Voorpost bekritiseert ons taalgebruik in coronatijd. *"We zijn in LOCKDOWN We moeten SOCIAL DISTANCING toepassen en we zijn verplicht om onze activiteiten ON HOLD te zetten. Wie dit niet doet krijgt HOLD YOUR HORSES te horen. De STAY AT HOME voorschriften gelden voor iedereen, maar niet voor de HEALTH CARE WORKERS. Het federaal beleid kan nu plots een CLOSE BORDERS POLICY toepassen en in Vlaanderen krijgen we een STAY AT HOME museum. DE TAAL VAN ONS VOLK IS NEDERLANDS!"*[35]

[21] <https://t.me/pegidanl/252?comment=314>

[22] <https://bit.ly/3azNLo6>

[23] <https://t.me/pegidanl/234>

[24] <https://t.me/pegidanl/232>

[25] <https://bit.ly/3oP6C3H>

[26] <https://bit.ly/3cG961K>

[27] <https://bit.ly/3tnZUoJ>

[28] <https://t.me/pegidanl/226> en <https://bit.ly/2MvJhH2>

[29] <https://t.me/pegidanl/215>

[30] <https://bit.ly/3asdb7a>

[31] <https://www.erkenbrand.eu/artikelen/corona-en-the-great-reset/>

[32] Nieuwsbrief Cultuur onder Vuur 19-2-2021

[33] <https://bit.ly/3cGQKxM>

[34] <https://www.youtube.com/watch?v=m5A0THD-9n5E&list=PL5dr8FO6wClaylfx98Ps7xzEYQ2L-rsKyy>

[35] <https://t.me/voorpost/240>

Extreemrechts en corona

Online narratieven van extreemrechtse actoren rondom de coronacrisis

1. 'Overheidsonderdrukking' Verschillende organisaties grijpen de coronapandemie aan om hun wereldbeeld te illustreren waarin ze de overheid zien als onderdrukker. "Onze overheid is de echte ziekte" en "waar recht tot onrecht wordt, wordt verzet tot plicht."

2. 'Breek de lockdown' en de politie Een organisatie roept op tot het 'breken' van de lockdown, bijvoorbeeld door te gaan demonstreren en daarmee de politie over te belasten: "Hoe meer demonstraties, hoe meer druk er op de politie en politiek komt te liggen."

3. De schuld van de ander Organisaties zeggen dat mensen met een migratieachtergrond besmettingen zouden meebrengen, zich niet aan de maatregelen zouden houden en zouden rellen: "Hadden we minder asielzoekers, was de druk op de zorg minder groot."

4. Twijfels over vaccinatie Sommige organisaties hebben twijfels over vaccinaties. Ze delen video's waarin mensen bijwerkingen zouden ervaren. Tegelijkertijd klagen ze dat politici het Europees belang boven het Nederlandse belang hebben gezet bij de inkoop van vaccins.

5. 'The Great Reset' Bij sommige organisaties gaat het narratief over 'The Great Reset' rond. Hierin worden (internationale) hervormings- en herstelplannen gezien als een plan van 'links' en 'de globalisten' om privébezit en vrijheid af te nemen.

6. 'In het Nederlands graag' Een organisatie klaagt dat ons taalgebruik in de coronatijd verengelt: "We zijn we in lockdown We moeten social distancing toepassen" en "DE TAAL VAN ONS VOLK IS NEDERLANDS."

Problematische complotdenkers / anti-overheidsbeweging

In Nederland zijn er veel kleine en grotere groepjes ontstaan die zich bezighouden met het idee dat het coronabeleid een onderdrukkend complot vanuit de overheid zou zijn. Over Qanon en New World Order heeft NTA eind 2020 de publicatie 'Corona en problematisch complotdenken' uitgebracht. In de punten hieronder beschrijven we dynamieken die we sindsdien waargenomen hebben:

1. 'Hoe ver gaan we?'

Er worden verschillende soorten acties bedacht door mensen die tegen de coronamaatregelen zijn, zoals met een grote groep zonder mondkapje gaan winkelen zodat ze in de meerderheid zijn.[36] Soms wordt de vraag opgegooid of het niet heftiger moet: *"Wordt het niet eens tijd om met zijn allen op te staan en de toetsen de toetsen te laten en naar Den Haag te gaan om daar de boel plat te gooien."*[37] Er worden adviesboeken gedeeld met overlevingstips voor o.a. terrorisme, rampen en home invasies.[38] Er worden ook berichten gedeeld die het scenario beschrijven waarin zoveel mensen de coronamaatregelen niet opvolgen, dat de politie en het leger er niets tegen kan doen.[39]

Verschiedende demonstraties zijn inmiddels uit de hand gelopen of vroegtijdig beëindigd, waaronder een demonstratie op de Dam in Amsterdam. *"Onder de demonstranten was een groep van 200 tot 250 personen die duidelijk uit waren op de confrontatie. Stenen werden uit de straat gehaald en naar agenten gegooid. Ook hadden sommigen vechthandschoenen, slagwapens en vuurwerk bij zich", aldus de gemeente in een verklaring.*[40] De hoofdbestuurder van de Nederlandse Politiebond ziet een toename in de agressie en het geweld tegen politiemensen tijdens demonstraties: *"We zien een kanteling en die baart zorgen. [...] Het zag er zondag in Amsterdam chaotisch uit, maar het was al gecoördineerder dan de laatste acties."*[41]

2. De politie en pers onder vuur

In de narratieven over een overheidscomplot komt de politie prominent naar voren. Deze zouden bij demonstraties disproportioneel handelen. Ook zouden ze het volk niet steunen. Politie wordt opgeroepen om over te lopen en mensen in Den Haag te gaan arresteren, in plaats van bij een demonstratie te staan: *"En waar hou je je nu mee bezig? [...] Waren dit je dromen? Ben je daarvoor bij de politie gegaan? Weiger aan dit regime mee te werken. Weiger nog boetes uit te schrijven of mensen hiervoor op te pakken."*[42]

Een terugkerend geluid is ook het idee dat de 'collaborateur van de Covid-fraude' later vervolgd gaat worden voor schending van de mensenrechten.[43] Willem Engel roept op om aangifte te doen tegen agenten die bij demonstraties 'te ver zijn gegaan': *"Niemand staat boven de wet. Ik snap dat het lastig is als het je collega's zijn, maar zij hebben de wet overtreden en de goede naam van de politie geschaad. Vandaag zullen er massa's aangiften worden gedaan tegen de burgemeester, maar daarmee stopt het niet. Alle agenten die buiten hun boekje zijn gegaan, zullen persoonlijk worden gedagvaard."*[44]

Ook desinformatie over de politie wordt verspreid, zo twitterde 'huuske73' over een vrouw die door het politieoptreden bij de demonstratie op de Dam haar ongeboren kindje heeft verloren. De politie nam contact op met alle ziekenhuizen, maar kon het verhaal niet verifiëren. Toen ze het account om meer informatie vroegen, was het account 'huuske73' al verwijderd.[45] Ook werd journalisten verteld dat ze op een zwarte lijst staan, en beter kunnen *"vluchten of ontslag nemen"*. [46] Deze

[36] <https://t.me/wakkerdelft/2201>

[37] <https://t.me/verzetwestland/152>

[38] <https://t.me/WakkerWezen/2917> en <https://t.me/WakkerWezen/2916>

[39] <https://t.me/WakkerWezen/2829>

[40] <https://www.parool.nl/amsterdam/politie-paard-gewond-door-aanval-met-ploertender-bij-protest-museumplein~bf53a980/>

[41] <https://www.ad.nl/binnenland/actievoerders-tegen-coronamaatregelen-richten-agressie-steds-georganiseerd-op-politiemensen~aa283277/>

[42] <https://t.me/c/1404265742/42639>

[43] <https://t.me/WakkerWezen/3079>

[44] <https://bit.ly/3pOJZhd>

[45] https://twitter.com/Politie_Adam/status/1350889787889221633

dreiging is ook offline te merken: verslaggevers worden tijdens hun werk belaagd. [47] De Nederlandse Politiebond en PersVeilig maken zich zorgen. *"Dit is een scherpe, directe waarschuwing."*[48]

3. Groepjes op sociale media

Op sociale media zijn groepjes ontstaan die soms enkele duizenden leden hebben. Groepjes zoals 'Nederlands Verzet Content', 'Verzet actie', 'Burgerfront', 'Wakker wezen' en 'De wakkere chat' zijn voorbeelden van appgroepen die te vinden zijn op Telegram. Er worden ook lokale groepjes opgezet.[49] In deze groepen worden 'nieuwsberichten' en aankondigingen voor acties gedeeld. Er worden tips gedeeld over hoe je om kan gaan met het sluiten van accounts, door alternatieve platformen te gebruiken zoals GAB, Parler en Bitchute.[50] Er is veel kritiek op censuur vanuit techbedrijven.[51]

Opvallend is ook hoe binnen deze groepen de organisatie niet over rozen gaat. Er wordt geklaagd over interne ondermijning. Zo nemen de 'Dutch Survivors' afstand van een activist: *"Het kapen, frustreren en saboteren van evenementen en demonstraties door deze persoon moet nu voor eens en altijd een halt worden toegeroepen. Door zijn acties van verdeel en heers en het bewust opzoeken van online confrontaties of het belachelijk maken van mensen en/of groepen zijn al veel slachtoffers gevallen en dit draagt niet bij aan onze strijd tegen de overheid."*[52]

In de laatste week werden er op verschillende online platformen groepen gemaakt waarin opgeroepen werd om te verzamelen op plekken met als doel daar te gaan rellen. Sommige groepen hebben meer dan duizend leden.[53] Het is zeker niet zo dat deze relschoppers allemaal ideologisch tegen de overheid zijn, een groep wordt expliciet 'plundergroep' genoemd.[54] Er wordt strategisch nagedacht over hoe en waar te plunderen: *"BOYS SERIEUS! Als we met z'n allen een grote winkel gaan klappen, kan iedereen profiteren."*[55] In groepen wordt ook opgeroepen niet te filmen zodat er geen beelden zijn (*"Bro als ik iemand zie filmen heb ik net gezegd"*)[56] en vuurwerk mee te nemen (*"Zorg gwn dat je spiritus of vuurwerk bij hebt"*)[57]. Op signalen van plunderingen volgen reacties van bijvoorbeeld hooligans van 'East Side & HKN': *"Er gaan geruchten dat ze onze stad willen gaan slopen. [...] Onze winkeliers hebben het al zwaar en kunnen dit er niet bij hebben. Wij zullen dus onze stad verdedigen."*[58] Deze hooligans worden op hun beurt in de chatgroepen *"de sletjes van Rutte"* genoemd.[59]

Ook 'ideologen' gaan in tegen mensen die winkels willen plunderen: *"Alleen gebouwen van de overheid worden gesloopt!!!! Onze landgenoten zijn niet onze vijand."*[60] In andere groepen wordt opgeroepen om de aanvallen te richten op 'woutenbureaus' en 'Den Haag': *"Laten we vanavond gewoon knallen. Laten we gewoon fucking die politiebureaus opblazen. Laten we daar naar binnen gaan fuck hen. Ze gaan toch niet op ons schieten. Wat willen ze. Ze gaan echt niet op ons schieten man. Dat mogen ze niet eens. En wat als we met 500 man een fucking politiebureau bestormen. Wat gaan ze doen? Helemaal geen ene flinker. We moeten gewoon pakken die handel, klaar. Laten we hun lekker gaan slopen. Neem knuppels alles mee, boeit niet."*[61]

In de groepen komen ook antisemitische en extreemrechtse discussies voor, die de Jodenvervolging en Hitler bespreken.[62] Naast de plunders en 'ideologen' is er nog een groep die terugkomt in zulke Telegramgroepen: de trollen. Figuren met namen als 'Pippi Langkous', 'Adolf Hitler', 'AIVD', 'Ferd Grapperhaus' en 'Geert Wilders' bespotten leden en posten gifjes en memes. Zo was er een account met de naam 'AIVD Nederland' die *"We houden u in de gaten. Gedraag u."* plaatste.[63] Dit frustreerde andere groepsleden.

[46] <https://www.ad.nl/binnenland/actievoerders-tegen-coronamaatregelen-richten-agressie-steeds-georganiseerd-op-politiemensen~aa283277/>

[47] <https://nos.nl/artikel/2365769-nos-ploeg-belaagd-tijdens-opnames-bij-uitgebrande-teststraat-in-urk.html>

[48] <https://www.ad.nl/binnenland/actievoerders-tegen-coronamaatregelen-richten-agressie-steeds-georganiseerd-op-politiemensen~aa283277/>

[49] <https://t.me/wakkerdelft/2261>

[50] <https://t.me/WakkerWezen/2828>, <https://t.me/WakkerWezen/2824> en <https://t.me/WakkerWezen/2819>

[51] <https://t.me/WakkerWezen/2751>

[52] Bericht doorgestuurd in 'Wakker Delft' op 1 november <https://t.me/wakkerdelft/2315>

[53] <https://t.me/joinchat/H CZqMbtIV-DFBYX4>

[54] <https://t.me/c/1426210728/4377>

[55] <https://t.me/c/1426210728/4747>

[56] <https://t.me/c/1426210728/4367>

[57] <https://t.me/c/1426210728/4446>

[58] <https://t.me/c/1426210728/4407>

[59] <https://t.me/c/1426210728/4701>

[60] <https://t.me/c/1426210728/4495>

[61] <https://t.me/c/1194935533/1894>

[62] <https://t.me/rellen1/62289>, <https://t.me/rellen1/70374>, <https://t.me/rellen1/70322>, <https://t.me/rellen1/70312>, <https://t.me/rellen1/68357>, <https://t.me/rellen1/62985> en <https://t.me/politierotterdamchat/2216>

[63] <https://t.me/rellen1/62642>

4. Qanon

Ook in Nederland zijn er aanhangers van Qanon.[64] Twitter zegt 200 Nederlandse account verwijderd te hebben, waarbij het opvallend is dat het account van populaire Qanon-videomaker Janet Ossebaard nog online is.[65] Tegelijkertijd is er ook een groep die zich irriteert aan hoe mensen hun hoop op Trump richten: *"We moeten zelf strijden voor onze vrijheid! Niks aan anderen overlaten..."*[66] Videomaker Jensen neemt openlijk een standpunt in tegen Qanon, waarover hij veel e-mails krijgt. Hij zegt dat er weinig bewijs is voor de geheime revolutie waar Qanon over praat. Ook beklaagt hij zich dat aanhangers niet kijken naar het 'hier en nu' en in plaats daarvan zich blindstaren op mogelijke scenario's in het verleden en de toekomst. Hij roept op om op te houden met Qanon en om samen voor 'de waarheid' te gaan vechten. [67] Wel blijft Jensen ervan overtuigd dat de verkiezingen in Amerika corrupt waren.[68]

Na de inauguratie van president Biden heerst er bij een deel van de Qanon-aanhangers desillusie. Dit kan ertoe leiden dat mensen openstaan voor nieuwe narratieven. Het extreemrechtse narratief kan aantrekkelijk zijn voor mensen die al in een wereldwijd anti-links complot geloven. Er worden in sociale mediagroepen verschillende narratieven over actualiteiten in de VS gedeeld. Voorbeelden daarvan zijn dat Antifa de onrust zou opstoken[69] of dat persconferenties van Trump deepfakes zouden zijn.[70] Ook de Blauwe Tijger bespreekt de inval bij het Capitool. Tom Zwitser van de Blauwe Tijger zegt dat hij vermoedt dat de indringers Antifa-demonstranten waren, betaald door zakenman George Soros. Ze zouden zijn ingezet om politici te intimideren en om te doen wat de elite van de deepstate wil.[71]

5. De juridische route: 'nu voor €29,95' en promotiemateriaal

Viruswaarheid houdt zich bezig met procederen, zoals tegen de mondkapjesplicht in Amsterdam, de verplichte PCR-test voor reizigers en overheidscommunicatie over corona.[72] De organisatie Burgerfront verkoopt 'juridische toolkits' voor €59,95 aan ondernemers en €29,95 aan consumenten: *"De overheid MAG je - juridisch gezien - namelijk deze maatregelen niet opleggen, zo simpel is het. In deze toolkit wordt e.e.a. heel duidelijk uitgelegd en word je voorzien van alle materialen die je nodig hebt."*[73]

Ook andere materialen worden verspreid: de 'Andere Krant' en 'Gezond Verstand' kan gratis verkregen en uitgedeeld worden. Op demonstraties tegen de coronamaatregelen wordt de krant bijvoorbeeld uitgedeeld[74], een activist sluit een deal met haar krantenbezorger om de krant met de normale krant samen te bezorgen[75] en in het straatbeeld verschijnen ook stickers die betogen dat de overheid met haar maatregelen deel is van een complot om burgers hun vrijheid te ontnemen.[76]

6. Vaccinaties

Er worden veel berichten gedeeld van mensen die getuigen dat er na het nemen van het vaccin nare bijwerkingen zijn. Terugkerend zijn filmpjes van mensen waarvan het lichaam helemaal schudt[77], ook zijn er lijsten van 'dokters' die betogen dat de vaccinaties niet veilig zijn.[78] Dokters die zich tegen de coronamaatregelen uitspreken worden gesteund, zoals de homeopathische arts uit Maasbree die bekend kwam te staan om zijn uitspraak dat dokters 20.000 euro kregen per neppe coronapatiënt.[79]

[64] <https://t.me/wakkerdelft/2314> en <https://www.rtinieuws.nl/tech/artikel/5209264/twitter-verwijderde-200-nederlandse-qanon-le-ter-qanon-nederland-complot-theorie-facebook-lan-ge-frans>

[65] <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/01/17/twitter-verwijderde-200-nederlandse-qanon-le-den-a4027911> en <https://twitter.com/JanetOssebaard>

[66] <https://t.me/c/1404265742/43138>

[67] <https://jensen.nl/> WORDT BIDEN GEARRESTEERD??? - DE JENSEN SHOW #289 20-1-2021

[68] <https://jensen.nl/> WORDT BIDEN GEARRESTEERD??? - DE JENSEN SHOW #289 20-1-2021

[69] <https://t.me/WakkerWezen/2739>

[70] <https://t.me/WakkerWezen/2681>

[71] <https://www.youtube.com/watch?v=dHyLTwTB-Q0w&t=2266s> 24:44

[72] <https://www.rechtspraak.nl/Zoeken/paginas/default.aspx?k=viruswaarheid>

[73] <https://www.burgerfront.nl/juridische-toolkit-corona-maatregelen-sta-in-je-recht/>, <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/3324172/burgerfront-wil-verzet-tegen-coronaregels-maar-wat-voor-club-is-dat-eigenlijk> en <https://www.veilig.nu/>

[74] <https://t.me/wakkerdelft/2182>, <https://t.me/wakkerdelft/2183> en <https://t.me/wakkerdelft/2184>

[75] <https://t.me/wakkerdelft/2179>

[76] Veldwerk door verschillende Nederlandse steden in december 2020 en januari 2021

[77] <https://t.me/WakkerWezen/2703>, <https://t.me/WakkerWezen/2861> en <https://t.me/WakkerWezen/2862>

[78] <https://t.me/WakkerWezen/2879>

[79] <https://t.me/WakkerWezen/3098> en <https://www.1limburg.nl/limburgse-protestants-ontvangt-doodsbedreiging>

Complotdenkers en corona

Online complotnarratieven rondom
de coronacrisis

1. 'Hoe ver gaan we?' Er worden veel verschillende acties bedacht, bijvoorbeeld samen winkelen zonder mondkapje. Er zijn ook mensen die verder willen gaan. Bij demonstraties zijn wapens gevonden. De politie waarschuwt dat onderlinge coördinatie toeneemt.

2. De politie en pers onder vuur De politie en pers worden als onderdeel van het vijandige systeem gezien, als collaborateur van de "Covid-fraude". Ze worden bedreigd en belaagd. Ook desinformatie wordt verspreid om de politie in een kwaad daglicht te plaatsen.

3. Groepjes op sociale media Online ontstaan groepjes die zeggen tegen de lockdown te zijn. Er is concurrentie tussen groepjes en leiders. Er zijn ook groepjes van relschoppers zonder ideologische insteek. In sommige groepen zitten beide soorten. Deze zijn het oneens over doelwitten van vernielingen.

4. Qanon Ook in Nederland zijn er aanhangers van het Qanon-narratief. Na de inauguratie van president Biden heerst er bij sommigen desillusie. Dit kan ertoe leiden dat aanhangers openstaan voor andere radicale narratieven.

5. De juridische route en promotiemateriaal Drukwerk als 'de Andere Krant' en 'Gezond Verstand' wordt uitgedeeld op demonstraties. Stickers duiken op in steden. Ook worden juridische toolkits verkocht met de belofte dat ze tegen maatregelen beschermen.

6. Vaccinaties Er worden berichten en filmpjes gedeeld waarin mensen heftige bijwerkingen van het coronavaccin zouden ervaren. Ook gaan er lijsten rond van dokters die betogen dat vaccins niet veilig zouden zijn.

Extreemlinks

Ook extreemlinkse en radicaal-linkse groepen worstelen met de coronamaatregelen. Over de grote lijn wordt de pandemie en haar risico's serieus genomen, wel ligt het overheidsbeleid hevig onder vuur. We signaleren een aantal verschillende geluiden:

1. 'Dit waterkanon is ook op ons gericht'

Een anarchist schrijft over de recente protesten tegen de coronamaatregelen: *"De corona-ontkenning, het fascisme, de agressie van de menigten in Amsterdam en Eindhoven, ze krijgen terecht afkeuring. Weg ermee! Het grove politiegeweld daartegen verdient die afkeuring echter ook, en krijgt die volstrekt onvoldoende, ook uit linkse en radicale kringen. [...] Het is niet dat ik die fascistten geen klappen gun of zo.. Geen vrijheidslievend persoon kan toch zomaar goedkeuren dat politie samenkomsten verdrijft, enkel en alleen omdat die van staatswege zijn verboden? Ter verdrijving van rechts tuig zoals dit hebben we andere middelen: een antifascistische beweging."*^[80]

Een man die over anarchisme schrijft bekritiseert het fout gebruiken van de term 'anarchisme': *"De relschoppers zijn geen anarchisten. Een groter verschil is niet denkbaar..."*^[81] Hij klaagt dat 'anarchist' als scheldwoord gebruikt wordt om relschoppers te beschrijven en verwijt politici en journalisten 'intellectuele luiheid'. Hij geeft boekentips om te leren over anarchisme.^[82]

2. De demonstranten tegen coronamaatregelen zijn fascistten

De anti-coronamaatregelenbeweging wordt gelabeld als extreemrechts: *"De extreemrechtse ondertonen van de betogingen en de fascistische signatuur van veel deelnemers zijn onmiskenbaar en levensgevaarlijk."*^[83] Dit ligt in de lijn met het extreemlinkse wereldbeeld waarin een heel systeem onderdeel is van fascisme. Ze hebben daarom vaak een bredere definitie.

3. 'Corona legt de fouten bloot'

De Revolutionaire Eenheid ziet kapitalisme als een handicap in de coronacrisis: *"Not only is capitalism incapable of dealing with this crisis effectively, in many aspects capitalism is making the crisis worse. From workers who need to keep working while in danger of infection, to the artificial shortages of life-saving supplies in the health care sector. And the means we need to fight this crisis have been hoarded by CEO's who don't contribute anything to our survival."*^[84] Volgens de Vrije bond laat Corona drie dingen zien: *"1. Onze economie klappt in elkaar zo snel er geen nutteloze dingen meer verkocht worden aan mensen die al diep in de schulden zitten 2. Het is perfect mogelijk om vervuiling te verminderen 3. De mensen die het minst betaald worden zijn essentieel."*^[85]

4. Toch een evenement

In oktober 2020 koos de Vrije Bond ervoor om een anarchistische boekenfair in Amsterdam toch door te laten gaan. *"We know that covid-19 is a very real danger and we have to be very careful in organizing a physical event. But we do really think it is important to let it happen. All around us every form of self-organized non-commodified activity is being censored, banned, and repressed. The Dutch state is even contemplating installing a curfew as if this would help to contain the virus. We need to keep organizing politically. And for this, we also need to meet physically. Especially now in a time of crisis. We will meet physically and discuss ways to bring this whole cis-heteronormative, white supremacist capitalist state system down, because that is the only way we can be free, healthy, and safe."*^[86]

[80] <https://peterstormt.nl/2021/01/24/staatsgeweld-tegen-spraakgeweld-dat-waterkanon-is-ook-op-jou-gericht/>

[81] <https://www.doorbraak.eu/de-relschoppers-zijn-geen-anarchisten-een-groter-verschil-is-niet-denkbaar/>. Eerder stond vermeld dat deze man dezelfde anarchist was als van de vorige uitspraak. Dat is een verwijzingsfout en is in deze versie aangepast.

[82] <https://www.doorbraak.eu/de-relschoppers-zijn-geen-anarchisten-een-groter-verschil-is-niet-denkbaar/>

[83] <https://peterstormt.nl/2021/01/24/staatsgeweld-tegen-spraakgeweld-dat-waterkanon-is-ook-op-jou-gericht/>

[84] <https://bit.ly/2LgNnIN>

[85] <https://bit.ly/3pPmioO>

[86] <https://bit.ly/2MX9HBj> Op het moment van plaatsing van deze aankondiging (22 oktober) waren er 9271 nieuwe gevallen per dag. De regels op dat moment lieten bijeenkomsten van dertig personen toe: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/10/13/gedeeltelijke-lockdown-om-besmettingen-terug-te-dringen>

5. Bescherm vluchtelingen en gevangenen

Ook in Ter Apel is de coronapandemie binnengedrongen. De Vrije bond ziet gevangenissen als onderdrukking en bekritiseert inperkingen van vrijheden van gevangenissen: *"Burn all prisons! Niemand is vrij tot iedereen vrij is. In de gevangenis in Ter Apel werden eerst nauwelijks maatregelen genomen om verspreiding van Covid-19 tegen te gaan en nu wordt onder het mom van Covid-19 maatregelen zelfs het recht om te 'luchten' (de buitenlucht zien voor een uurtje per dag) ontnomen."*^[87] De Vrije bond deelt ook een bericht waarin ze de behandeling van vluchtelingen in Lesbos beklagen: *"Mostly we see the disregard and dehumanisation of the people through subtle acts of administrative sabotage by bureaucrats, or the racial profiling and violence of the police. We see it in the way politicians continually use migrants as pawns for their geopolitical and financial games."*^[88]

[87] <https://bit.ly/2Y19Qv9>

[88] <https://bit.ly/3rykhOz>

[89] <https://bit.ly/2O5q7bD>

[90] <https://bit.ly/3oKDquv>

6. Tegen autoritair beleid

De Vrije bond deelt een bericht van de anarchistische groep Leuven waar een potentiële avondklok wordt afgewezen. Ook wordt opgeroepen tot actie: *"Een overheid waarvoor de mentale en fysieke gezondheid van mensen geen prioriteit is, is een falende overheid. Weg met deze overheid."*^[89] Ze pleiten om zelf acties te ondernemen zodat de overheid dat niet hoeft te doen: *"Shut Down Now! Sluit ZELF de scholen, leg ZELF het openbare leven stil tegen de virusverspreiding, wacht op niemand, doe het zelf, general strike now!"*^[90]

Extreemlinks en corona

Online extreemlinkse narratieven rondom de coronacrisis

1. 'Dit waterkanon is ook op ons gericht' Een anarchist schrijft dat je niet blij moet zijn over politie-inzet bij demonstranten tegen de coronamaatregelen. Een man die schrijft over anarchisme beklaagt dat relschoppers 'anarchisten' genoemd worden. Volgens hem gebruiken politici en journalisten de term fout.

2. 'De demonstranten tegen de coronamaatregelen zijn fascist' De anti-coronamaatregelen beweging wordt gelabeld als extreemrechts: *"De extreemrechtse ondertonen van de betogingen en de fascistische signatuur van veel deelnemers, zijn onmiskenbaar en levensgevaarlijk."*

3. 'Corona legt fouten bloot' Organisaties zeggen dat kapitalisme een beperking is in het omgaan met de impact van de coronapandemie. Ook zeggen ze dat deze crisis illustreert hoezeer de samenleving ongelijkheid in stand houdt en de zwakken niet beschermd worden.

4. Toch een evenement In oktober 2020 koos een organisatie om toch fysiek bijeen te komen. *"We know that covid-19 is a very real danger." "All around us every form of self-organized non-commodified activity is being censored, banned, and repressed."*

5. Bescherm vluchtelingen en gevangenen Er wordt geklaagd over de kwetsbaarheid van gevangenen en vluchtelingen en de extra inperkingen van hun vrijheden door coronamaatregelen: *"Burn all prisons! 🔥🔥"*

6. Tegen autoritair beleid Een organisatie is tegen strenge maatregelen vanuit de overheid. Liever zien ze mensen zelf staken of binnenblijven: *"Shut Down Now! Sluit ZELF de scholen, leg ZELF het openbare leven stil"*

